

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ז, 2017
מספר השאלון: 006571
נספח: דף ממסכת עירובין

תלמוד

קטע שלא נלמד

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה פרק אחד
— 100 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

למד היטב את המשנה ואת סוגיית הגמרא שבנספח.

הסוגיה עוסקת באיסור הוצאה והכנסה מרשות לרשות בשבת, ודנה בהכנסת זוגות תפילין בפרט.

ענה על כל השאלות 1-11.

1. א. על פי רש"י, הסבר את דברי תנא קמא במשנה: "מכניסין זוג זוג", וכתוב מדוע מותר להכניס תפילין בדרך זו. (4 נקודות)
- ב. מדוע מכניסים רק תפילין ישנות, ומדוע פטורים מלהכניס תפילין חדשות? (4 נקודות)
2. א. "לימא תנן סתמא דלא כרבי מאיר..."
הסבר את הניסיון של הגמרא לטעון שמשנתנו היא לא לפי דעת רבי מאיר. (4 נקודות)
- ב. "וההיא סתמא ממאי דרבי מאיר היא דקתני עלה..."
(1) כתוב למה מכוון הכינוי "סתמא".
(2) בציטוט שלפניך יש שאלה ותשובה. הסבר את התשובה.
(4 נקודות)
3. "אמר רבא אפילו תימא רבי מאיר..."
הסבר את הטענה של רבא שמשנתנו יכולה להיות גם לפי דעת רבי מאיר. (6 נקודות)
4. "מאי קסבר אי קסבר שבת זמן תפילין הוא זוג אחד אין טפי לא".
מדוע אם שבת "זמן תפילין הוא" מותר להכניס רק זוג אחד ולא יותר? השב על שאלה זו על פי רש"י ועל פי התוספות (ד"ה "אי", מהמילים "אלא י"ל"). (6 נקודות)
5. "ואי קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא... אפילו טפי נמי".
א. מדוע כתבה הגמרא "משום הצלה" ו"דרך מלבוש", ולא הסתפקה באחד מהם? (5 נקודות)
- ב. לפי סברת הגמרא בשלב הזה, כמה זוגות תפילין מותר להכניס בבית אחת, אם שבת לאו זמן תפילין הוא? נמק את תשובתך. (5 נקודות)

6. "לעולם קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא... דרך מלבוש במקום תפילין".
- א. מדוע אסרו חכמים להכניס תפילין בשבת כשהן מונחות שלא במקום תפילין? השב על שאלה זו על פי רש"י ועל פי התוספות (ד"ה "וכי"). (6 נקודות)
- ב. בעלי התוספות כתבו על דברי רש"י: "ואין זו סברא". מדוע על פי בעלי התוספות "אין זו סברא"? (4 נקודות)
7. "אי הכי... מקום יש בראש להניח בו שתי תפילין".
- על פי תירוץ הגמרא (שצוטט בשאלה הקודמת) ועל פי דברי רב שמואל בר רב יצחק, הסבר את טעמו של רבן גמליאל המתיר להכניס שני זוגות תפילין בבת אחת. (6 נקודות)
8. "הניחא דראש דיד מאי איכא למימר..."
- א. (1) הסבר את קושיית הגמרא.
- (2) הסבר את תירוץ הגמרא לקושיה, ואת הדחייה של תירוץ זה. (9 נקודות)
- ב. הסבר את התירוץ הסופי של הגמרא על הקושיה "הניחא דראש דיד מאי איכא למימר". (4 נקודות)
9. "לימא בדרב שמואל בר רב יצחק קמיפלגי..."
- מי הם החולקים, ומה הן דעותיהם לפי הצעה זו? (6 נקודות)
10. "לא דכולי עלמא... והכא בשבת זמן תפילין קמיפלגי..."
- א. באר את טעמו של תנא קמא לפי הסבר זה. השב על פי שני ההסברים של רש"י. (6 נקודות)
- ב. באר את טעמו של רבן גמליאל, וכתוב במה רבן גמליאל חולק על תנא קמא לפי כל אחד משני ההסברים של רש"י. (9 נקודות)
11. "ואיבעית אימא דכולי עלמא שבת... והכא במצוות צריכות כוונה קמיפלגי..."
- א. באר את טעמו של תנא קמא לפי הסבר זה. (6 נקודות)
- ב. באר את טעמו של רבן גמליאל, וכתוב במה רבן גמליאל חולק על תנא קמא. (6 נקודות)

בהצלחה!

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

המוצא ^{טו} תפילין ד' מכניסין זוג זוג ר"ג אומר שנים שנים בד"א ביישנות אבל בחדשות פטור

המוצא ספילין. צדעה במקום שחאצדין: מניסן. לעיר ולצית: זוג זוג. אחד זרעש ואחד זרוע והיינו זוג כדרך שלובש צחול וחורר תמיד ומכניסן זוג אחד זוג עד שיכלו: שנים שנים. זוג זרעש חווג זרוע ובגמרא [ע"ב] צעי טעמא מאי נינהו: ביטות. שיכר הקשר העשוי כמנין שדי דודאי תפילין הן ויש בהן קדושה ואסור להניחן בציון: אבל בחדשות פטור. מלהכניסן דילמא קמיע הן בעלמא ואין בהן קדושה אלא צנעשים כהלכתן והיינו לשמן הלכך לא מחללינן שבת עלייהו:

גמ' לובש כל מה שיכול ללבוש. לענין הלכת דליקה תנן בכל כתבי הקודש (שבת קכ.). ולשם הוא מוציא. לחצר שסמוכה לדליקה: הסס. דקאי בשאר מלבושין דכמה דצעי לביש צחול: זוג אחד אין. דקסבר שבת זמן תפילין הוא ומשום הכי שרי ^{טו} ובלאו הלכה נמי אסר צה להניח תפילין מניח ומשום הלכה לא שרינן ליה טפי: מאי קסבר. דקא שרי שנים שנים אבל טפי לא: אי קסבר שנים זמן ספילין הוא. משום הכי שרי אבל לאצולי טפי מן המצוה לא: לאו זמן ספילין הוא. ושרי ליה רבנן דרך מלבוש משום דתכשיט הוא לגביה ולא משאוי ואע"ג דלאו אורחיה הכא משום הלכה שרי: במקום ספילין. הראוי להניח צו תפילין שאין כל הראש כשר להניח תפילין אלא קדקד לצד וחרין יש שם שהתפילין יושבים צו ואין צולטין כל כך דלקמן וצדנת נמי צאתרא דלא חזו ליה לאו תכשיט הוא שצולטין יותר מדאי והוי כמשאוי: דיד ^{טו}. אין כל הזרוע כשר לתפילין אלא קיבורת דלקמן: מנהג ציון. להניח חבילה עליהן שרי ליה למנטריניהו הסס: ראוי מי אמה. דגבי שבת לימא דתכשיט הוא: קיבורת. אבר אמנעי שצורוע ובלע"ז רבדיין: רופף. כך. ובלע"ז פונטי"א: סנא קמא סבר שבת זמן ספילין הוא. ומשום הלכה לא מישרו ציה טפי מן המצוה דלאו תכשיט נינהו וכל שכן דיון דזמן תפילין הוא ואיכא צל תוסיק אחי אסור צל תוסיק ומשוי להו עליה כמשאוי: ר"ג סבר לאו זמן ספילין הוא. והיינו טעמא דשרי ליה רבנן להלכה משום דתכשיט הוא הלכך כל כמה דהוי תכשיט שרי ומשום צל תוסיק ליכא הכא דאין כאן מצוה תפילין כלל אלא כשאר מלבוש בעלמא: איצטעי אמתא דכ"ע שבת זמן ספילין הוא. ודכולי עלמא אינו תכשיט וצמנות צריכות כוונה קא מיפלגי: ס"ק סבר מצוה צריכות כוונה. שהעושה מצוה צריך שיכוין צה הלכך זוג אחד אין טפי לא דאי מכיון למצוה איכא צל תוסיק צמד ואי לא מכיון למצוה תרוייהו משאוי נינהו ואין כאן מצוה: ורבנן גמליאל סבר מצוה אין צריכות כוונה. הלכך מצוה איכא צל תוסיק ליכא דאין עובר על צל תוסיק אח"כ נתכוון למצוה וזה לא נתכוון וצבל מד אמרי האי למצוה.

גמ' זוג אחד אין טפי

לא לימא תנן סתמא דלא כרבי מאיר דאי כרבי מאיר האמר לובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף ^{טו} דתנן ולשם מוציא כל כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף וההיא סתמא ממאי דרבי מאיר היא דקתני עלה לובש ומוציא ופושט ולובש ומוציא ופושט אפילו כל היום כולו דרבי ר"ב אמר רבא אפילו תימא רבי מאיר התם דרך מלבושו כחול שוויה רבנן והכא דרך מלבושו כחול שוויה רבנן התם דבחול כמה דבעי לביש לענין הצלה נמי שרו ליה רבנן הכא דבחול נמי זוג אחד אין טפי לא לענין הצלה נמי זוג אחד אין טפי לא: רבן גמליאל אומר שנים שנים: מאי קסבר אי קסבר שבת זמן תפילין הוא זוג אחד אין טפי לא ואי קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא ומשום הצלה דרך מלבוש שרו ליה רבנן אפילו טפי נמי לעולם קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא וכי שרו רבנן לענין הצלה דרך מלבוש במקום תפילין אי הכי זוג אחד ^{טו} נמי אין טפי לא ^{טו} אמר רב שמואל בר רב יצחק מקום יש בראש להניח בו שתי תפילין הניחא דראש דיד מאי איכא למימר כדרב הונא דאמר רב הונא פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על ראשו ומסלקן מראשו וקושרן בזרועו אימר דאמר רב הונא שלא ינהג בהן דרך בזיון ראוי מי אמר אלא כדאמר רב שמואל בר רב יצחק מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין הכא נמי מקום יש ביד שראוי להניח בו שתי תפילין ^{טו} תנא דבי מנשה: על ידך ^{טו} זו קיבורת בין עיניך זו קדקד היכא אמרי דבי רבי ינאי ד' מקום שמוחו של תינוק רופף. לימא בדרב שמואל בר רב יצחק קמיפלגי דת"ק לית ליה דרב שמואל בר רב יצחק ורבן גמליאל אית ליה דרב שמואל בר רב יצחק לא דכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר רב יצחק והכא ^{טו} בשבת זמן תפילין קמיפלגי דת"ק סבר שבת זמן תפילין הוא ורבן גמליאל סבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואיבעית אימא דכ"ע שבת זמן תפילין הוא והכא ^{טו} במצות צריכות כוונה קמיפלגי ת"ק סבר לצאת בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לא בעי כוונה

אי קסבר שבת זמן תפילין. פירש צקונטרס משום הכי שרי אבל לאצולי טפי מן המצוה לא וקשה דאם מכה זה צה לדקדק דזוג אין טפי לא אסר כן בצמון דקאמר לעולם לאו זמן תפילין הוא ה"ג דמני למימר לעולם זמן תפילין הוא אלא י"ל דאי זמן תפילין הוא איכא צל תוסיק אע"ג דלא מיוון כדמסיק צה צפרק ראוהו צית דין (ר"ה דף כח: ו) ולהכי זוג אחד אין טפי לא: ר"ב שרו רבנן לענין הצלה דרך מלבוש במקום תפילין. פירש צקונטרס דשלא במקום תפילין הן צולטין יותר מדאי ונראה משאוי ולכך אסור ואין זו סברה אלא נראה דהטעם משום דלא מיקרי מלבוש אלא במקום שרגיל להניחו צחול: